

-29
(2003)

Georg-Eckert-Institut BS78

1 156 625 6

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII UCRAINENE

Clasele a VI-a – a VII-a

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
- Bibliothek -

2007/1594

R
2-29
(2003)

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Istoria și tradițiile minorității ucrainene* își propune:

- să dezvăluie elevilor apartenența la un spațiu istoric și de cultură prin cunoașterea istoriei comunității din care fac parte;
- să încadreze minoritatea ucraineană în istoria românilor, precum și în istoria universală;
- să evidențieze elementele comune ale istoriei românilor, ucrainenilor și ale altor popoare din estul și sud-estul Europei;
- să recunoască tipurile de surse istorice și modalitățile de recunoaștere a acestora, prin raportare la epoca despre care se dau informații;
- să înțeleagă, pentru prezent, a evoluției istorice.

Elaborarea programei de *Istoria și tradițiile minorității ucrainene* a pornit de la următoarele premise:

- introducerea disciplinei în noul plan-cadru la clasele a VI-a și a VII-a cu o oră de trunchi comun (pentru învățământul în limbile minorităților naționale);
- dezvoltarea unei strategii didactice pornind de la obiective care favorizează formarea de competențe și atitudini specifice unui domeniu de cunoaștere;
- abordarea istoriei dintr-o perspectivă interetnică, interconfesională și interculturală;
- existența mai multor versiuni asupra aceluiași eveniment, fenomen sau proces istoric;
- necesitatea descoperirii și depășirii unor prejudecăți și tendințe ideologice în interpretarea istoriei;
- proiectarea unui set unitar de obiective cadru și de referință pentru *Istoria și tradițiile tuturor minorităților*, în corelație cu obiectivele programei generale de istorie.

În acest context, structura programei de față cuprinde: obiective cadru, urmărite pe parcursul celor doi ani de studiu; obiective de referință, exemple de activități de învățare și conținuturi proiectate pentru fiecare dintre cele două clase.

În actuala prezentare, programa de *Istoria și tradițiile minorității ucrainene* apare ca un instrument util de lucru nu numai pentru profesorii care predau această disciplină, dar și pentru colegii lor din aria curriculară "Om și societate", care intră astfel în contact cu realități mai puțin abordate și interesante prin încărcătura lor culturală.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să recunoască termeni specifici istoriei și civilizației ucrainene
- 1.2 să identifice și să comenteze toponime din zona
- 1.3 să facă analogii între termeni și locuri românești

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea de liste de cuvinte pe o temă indicată;
- alcătuirea de familii de cuvinte, liste de sinonime și de antonime;
- compararea de termeni folosind surse diferite de informare.

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației ucrainene
2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunității ucrainene
3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației ucrainene
4. Participarea la activități de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea ucraineană și celelalte minorități și populația majoritară

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice surse pe baza cărora se poate realiza o descriere a trecutului și prezentului comunității ucrainene
- 2.2 să descrie spațiul geografic și contextul social-politic corespunzător trecutului perioadei din istoria comunității ucrainene
- 2.3 să respecte principalele cronologii în descrierea orăii sau seriiș a unui eveniment istoric
- 2.4 să identifice elemente comune și deosebiri între comunitățile ucrainene din România
- 2.5 să recunoască personalități reprezentative pentru cultura ucraineană
- 2.6 să descrie locuri istorice care înregistrează evoluția unor spații istorice pe diferite durate de timp

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unei expoziții de documente
- utilizarea surselor istorice pentru organizarea propriilor idei asupra evenimentului istoric studiat.
- proiectarea liniarului unei excursii tematice, vizionarea unui film documentar;
- compararea informațiilor referitoare la cronologie, dezbateri despre o varietate de surse istorice;
- descrierea unor sărbători și obiceiuri locale;
- exerciții de înregistrare a unor fenomene istorice complexe.

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să relateze experiențe pozitive și negative rezultate din contactul cu diferite comunități istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- prezentarea unei vizite sau a unei excursii tematice;

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să recunoască termeni specifici istoriei și civilizației ucrainene
- 1.2 să identifice și să comenteze toponime din zonă
- 1.3 să facă analogii între termeni ucraineni și termeni românești

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea de liste de cuvinte pe o temă indicată;
- alcătuire de familii de cuvinte, liste de sinonime și de antonime;
- comparare de termeni folosind surse diferite de informare.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunității ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice surse pe baza cărora se poate reconstitui trecutul comunității ucrainene
- 2.2 să clasifice diferite documente istorice conform caracteristicilor acestora
- 2.3 să compare documente de natură diferită, dar cu același subiect
- 2.4 să explice că o sursă poate fi mai mult sau mai puțin valoroasă, în funcție de întrebările care i se pun

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unei expoziții de documente și obiecte vechi; vizitarea unui muzeu sau arhive;
- exerciții de lectură critică a diferitelor categorii de izvoare istorice;
- comentarea și compararea documentelor istorice aparținând unor categorii diferite;
- utilizarea izvoarelor istorice pentru argumentarea propriilor idei asupra evenimentului istoric studiat.

3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să precizeze cadrul geografic și contextul social-politic corespunzător fiecărei perioade din istoria comunității ucrainene
- 3.2 să respecte principiile cronologiei în expunerea orală sau scrisă a unui eveniment istoric
- 3.3 să identifice elemente comune și deosebiri între comunitățile ucrainene din România
- 3.4 să recunoască personalități reprezentative pentru cultura ucraineană
- 3.5 să citească hărți istorice care înregistrează evoluția unor spații istorice pe diferite durate de timp

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- proiectarea itinerarului unei excursii tematice; vizionarea unui film documentar;
- compararea informațiilor referitoare la cronologie, dobândite dintr-o varietate de surse istorice;
- descrierea unor sărbători și obiceiuri locale;
- exerciții de înregistrare a unor fenomene istorice complexe;

4. Participarea la activități de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea ucraineană și celelalte minorități și populația majoritară

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să relateze experiențe pozitive și negative rezultate din contactul cu diferite comunități etnice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- prezentarea unei vizite sau a unei excursii tematice;

- 4.2 să manifeste respect pentru valorile morale, toleranța față de alte rase, religii, moduri de viață, cultivându-și interesul pentru calitatea vieții sociale, pentru cooperare și echitate
- vizitarea unor organizații cetățenești și instituții ale statului în scopul cunoașterii activității acestora.

CONȚINUTURI

1. Copilul despre sine

- Originea, familia, apartenența la etnia ucraineană
- Locul natal și regiunea în care trăiește
 - studiu de caz: Istoria localității natale
- Denumirile etnice ale ucrainenilor din România: rus, rutean, huțul, habol, ucrainean

2. Zone locuit de ucraineni

- Ucrainenii din Dobrogea, Bucovina, Maramureș, Banat. Influența mediului și a cadrului natural asupra păstrării identității naționale și conservării tradițiilor
- Huțulii din Bucovina

3. Arta populară

- Portul popular, instrumentele muzicale, încondeierea ouălelor, tradiții culinare
- Tradiții cu ocazia unor sărbători religioase, a unor sărbătorii populare
 - studiu de caz: O sărbătoare locală

4. Viața religioasă

- Lăcașuri de cult (vechimea lor), confesiuni
- Ucrainenii de stil calendaristic vechi

5. Cultura

- Personalități ale culturii ucrainene
- Literatura și arta ucrainenilor din România: scriitori, poeți, critici literari, pictori, compozitori

6. Istoria învățământului în limba ucraineană

- Formarea unor generații de intelectuali datorită existenței liceelor și școlilor pedagogice din Siret, Sighet și Suceava

7. Slavii și originea lor

- Așezarea slavilor în zonele în care trăiesc și astăzi
- Slavii de răsărit: teritoriul, triburile, limba, organizarea, ocupațiile, credința, diferențierile sociale

8. Începuturile și întemeierea statului ucrainean. Rusia Kieveană

- Orașul medieval kievean. Legenda întemeierii
 - Primii cneji: Askold, Dir, Oleg, Igor și Olga
 - Creștinarea Rusiei Kieveane. Cneazul Volodimir Sveatoslavici (cel Mare)
 - Letopisețul lui Nestor "Povestea vremurilor de demult"
 - Cnejii Iaroslav cel Înțelept și Volodymyr Monomach
-

- Luptele cu pecenegii și cumanii: Cneazul Igor
- Sveatoslavici și epopeea: "Cântec despre oastea lui Igor"
- Ultimii cneji și fărâmițarea Statului Kievean

9. Întemeierea cnezatului Halyci-Volynia

- Începuturile cnezatului. Primii cneji: Boris, Rostyslav, Riurzk, Volodor și Vasylko
- Consolidarea și mărirea cnezatului galițian
- Domnia cneazului Volodymyrko (1125-1153)
- Cnejii Iaroslav Osmomysl și Roman Mstyslavyci
- Primul rege ucrainean: Danylo (1238-1264)
- Invazia tătară. Căderea Kievului și destrămarea statului Halyci-Volynia
- Ucraina sub dominația Lituaniei și a Poloniei

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să relateze oral sau în scris aspecte din tradițiile ucrainenilor din alte zone ale României sau din afara granițelor
- 2.2 să identifice legături între cauzele și consecințele evenimentelor și/sau proceselor istorice studiate

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- dezbateri pe baza unor texte istorice; familiarizarea cu actele istorice;
- comentarii obiective asupra activității surilor istorice.

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să facă legături între diferite aspecte ale istoriei ucrainenilor și ale istoriei altor popoare
- 3.2 să exprime opiniile despre personaje și evenimente istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unui ghid turistic al localității;
- culegerea unor legende, povești, zănelor;
- exerciții care solicită exprimarea opiniilor;
- alcătuirea de biografii ale personalităților studiate.

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să abordeze sarcinile reciproce manifestate în cadrul relațiilor dintre ucraienii și alte minorități
- 4.2 să evidențieze efectiv la acțiuni de conservare și valorificare a patrimoniului de identitate etnică din localitate și zonă

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a se recomandă următoarele activități:

- dezbateri în cazuri reale sau înaginare de evenimente care implică minoritățile;
- realizarea de proiecte finalizate cu elaborarea de portofolii.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să explice în termeni accesibili vârstei noțiuni specifice civilizației ucrainene
- 1.2 să utilizeze termeni specifici civilizației ucrainene în diferite contexte de comunicare

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unor glosare pe o temă indicată;
- alcătuirea unei lucrări scrise despre vestigii istorice din localitate.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunităților ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să relateze oral sau în scris aspecte din tradițiile ucrainenilor din alte zone ale României sau din afara granițelor
- 2.2 să identifice legături între cauzele și consecințele evenimentelor și/sau proceselor istorice studiate

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- dezbateri pe baza surselor cadru indicate;
- familiarizare cu metoda interviului;
- comentarea obiectivității/subiectivității surselor istorice.

3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației ucrainene

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să facă legături între diferite aspecte ale istoriei ucrainenilor și ale istoriei altor popoare
- 3.2 să exprime opinii despre personaje și evenimente istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unui ghid turistic al localității;
- culegerea unor legende, povestiri, anecdote;
- exerciții care solicită exprimarea opiniilor;
- alcătuirea de biografii ale personalităților studiate.

4. Participarea la activități de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea ucraineană și celelalte minorități și populația majoritară

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să observe stereotipurile reciproce manifestate în cadrul relațiilor dintre ucraineni și alte minorități
- 4.2 să contribuie efectiv la acțiuni de conservare și valorificare a patrimoniului de identitate etnică din localitate și zonă

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- dezbateri pe cazuri reale sau imaginare de evenimente care implică stereotipii;
- realizarea de proiecte finalizate cu elaborarea de portofolii.

CONȚINUTURI

1. Istoria căzăcimii ucrainene

- Cine erau cazacii zaporojeni. Primul otaman Dmytro Baida-Vysnyvytki (1550-1563), întemeietorul Siciei de pe Nistru
- Despre Sicea zaporojeană și despre cazacii zaporojeni. Ucraina în perioada căzăcimii
- Obiceiuri ale cazacilor
- Lupta pentru independența Ucrainei: Hatmanul Bogdan Hmelnițki
- Relațiile căzăcimii cu Țările Românești: Moldova și Muntenia; mărturiile cronicarilor moldoveni Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce; căsătoria lui Timus Hmelnițki cu Ruxandra, fiica lui Vasile Lupu
- Ultimii hatamani ai Ucrainei: Ivan Mazepa (1687-1709), Pavlo Polubotok, Danylo Apostol, Kyrylo Rozumovski
- Distrugerea și destrămarea Siciei Zaporojene de către Ecaterina a II-a, țarina Rusiei
- Așezarea cazacilor în Delta Dunării

2. Ucraina în vremuri de restriște

- Sub dominația Moscovei
- Renașterea culturală și emanciparea națională
- Taras Șevcenko

3. Statul ucrainean în anii 1917-1920

4. Ucraina în perioada comunsimului

- Tragedia anilor '30; foametea și represaliile staliniste
- Al doilea război mondial

5. Minoritatea ucraineană din România

- Schimbările sociale și politice în România după 1989 și organizarea comunității ucrainene
- Organizații sociale și societăți culturale
- Presa în limba ucraineană
- Dezvoltarea învățământului după 1989. Perspective

6. Minoritatea în mileniul al III-lea. Integrare europeană

TERMENI

- bandura	- kazka	- ruskyi
- borsci	- kobzar	- rutean
- cimac	- kolomeika	- sarovary
- claca	- kozaccina	- sici
- дума	- kozak	- strynsura
- habol	- kvas	- verennyky
- hetman	- malanka	- veciornyci
- huțul	- otaman	- vertep
- Ivana Kupala	- Pokrova	- zaporojeț
- jneva	- pysanka	
- kaftan	- rus	

PERSONALITĂȚI

1. Paisie VELICICOVSKI	29. Miroslava ȘANDRU
2. Lukian KOBLYLYȚIA	30. Mikola OLEXIUC
3. Olexa DOVBUȘ	31. Ivan LOBIUC
4. Olga KOBYLEANSKA	32. Kornelii IROD
5. Selvester IARYCEVSKI	33. Maria ȘUTAK
6. Isidor VOROBKEVYCI	34. Ihar LEMNYI
7. Konstanten DRAPAKA	35. Vasil TAPOVEȚ
8. Oresea CHORTEK	36. Ilie COJOCARU
9. Ivan FEDKO	37. Mychailo NEBELEAK
10. Havrelo KLEMPUȘ	38. Valerian IANOS
11. Orest MASYKEVYCI	
12. Stepa TKACIUK	
13. Gruia Stelian IAȚENȚIUK	
14. Ivan REBOȘAPCA	
15. Cornelii REGUȘ	
16. Ivan ROBCIUC	
17. Ivan KOVACI	
18. Mikola KORSIUK	
19. Iurii LUKAN	
20. Mychailo MYCHAILIUC	
21. Iurii PAVLIȘ	
22. Pavlo ROMANIUK	
23. Olexa BEVKA	
24. Magdalena LAZLO-KUȚIUK	
25. Ivan NEGRIUK	
26. Virgil RÎȚKO	
27. Ivan LIBER	
28. Iurii RACOCEA	
-

